Euroopa Parlament
2024-2029

Kodanikuvabaduste, justiits- ja siseasjade komisjon

2025/0540(COD)

24.6.2026

MUUDATUSETTEPANEKUD 346–349

Raporti projekt
Ana Catarina Mendes
(PE788.886v02-00)

Ettepanek võtta vastu Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, millega kehtestatakse liidu toetus varjupaiga, rände ja integratsiooni valdkonnale aastateks 2028–2034

Ettepanek võtta vastu määrus
(COM2025/0540 – C10-0177/2025 – 2025/0540(COD))

Muudatusettepanek 346
Ana Catarina Mendes

Ettepanek võtta vastu määrus
Lisa (uus)

Komisjoni ettepanek	*Muudatusettepanek*
	LISA
	TOETUSKÕLBLIKE MEETMETE LOETELU
	1. Artiklis 3 sätestatud erieesmärkide raames toetatakse rahastamisvahendist järgmist:
	a) riiklike, piirkondlike ja kohalike strateegiate kehtestamine ja arendamine varjupaiga, seadusliku rände, integratsiooni, tagasisaatmise ja ebaseadusliku rände valdkonnas kooskõlas asjaomase liidu acquis'ga;
	b) haldusstruktuuride, -vahendite ja -süsteemide, sealhulgas IKT-süsteemide loomine ning töötajate, sealhulgas kohalike ametiasutuste ja muude asjaomaste sidusrühmade töötajate koolitamine, asjakohasel juhul koostöös asjaomaste detsentraliseeritud asutustega;
	c) kontaktpunktide loomine riiklikul, piirkondlikul ja kohalikul tasandil, et anda võimalikele toetusesaajatele erapooletuid juhiseid, praktilist teavet ja abi seoses juurdepääsuga selle rahastamisvahendi kaudu antavale ELi rahastusele;
	d) poliitikameetmete ja menetluste väljatöötamine, seire ja hindamine, sealhulgas teabe ja andmete kogumine, vahetamine ja analüüsimine; kvalitatiivsete ja kvantitatiivsete andmete ja statistika levitamine ränne ja rahvusvahelise kaitse kohta ning ühiste statistiliste vahendite, meetodite ja näitajate väljatöötamine ja kohaldamine edusammude mõõtmiseks ja poliitika arengu hindamiseks;

e) teabe, parimate tavade ja strateegiate vahetamine; vastastikune õppimine, uuringute ja teadustöö tegemine; ühisoperatsioonide arendamine ja rakendamine ning riikidevaheliste koostöövõrgustike loomine;

f) sootundlikult osutatavad abi- ja tugiteenused, mis on kooskõlas asjaomaste isikute, eelkõige haavatavate isikute staatuse ja vajadustega;

g) operatsioonid, mille eesmärk on lapsrändajate tulemuslik kaitse, sealhulgas lapse parimate huvide hindamine, eestkostesüsteemide tugevdamine ning laste õigusi kaitsvate poliitikameetmete ja menetluste väljatöötamine, seire ja hindamine;

h) operatsioonid, mille eesmärk on suurendada sidusrühmade ja üldsuse teadlikkust varjupaiga-, integratsiooni-, seadusliku rände ja tagasisaatmispoliitika kohta, pöörates erilist tähelepanu haavatavatele isikutele, sealhulgas alaealistele.

2. Artikli 3 lõike 1 punktis a sätestatud erieesmärgi raames toetatakse rahastamisvahendist järgmist:

a) materiaalse abi andmine, sealhulgas piiril;

b) varjupaigamenetluse läbiviimine kooskõlas varjupaigaküsimusi käsitleva acquis'ga, sealhulgas selliste tugiteenuste osutamine nagu kirjalik ja suuline tõlge, õigusabi, pereliikmete otsimine ja muud teenused, mis on kooskõlas asjaomase isiku staatusega;

c) vastuvõtmise ja menetlusega seotud erivajadustega taotlejate kindlakstegemine, sealhulgas inimkaubanduse ohvrite varajane kindlakstegemine, eesmärgiga suunata nad edasi, et pakkuda neile selliseid spetsiaalseid teenuseid nagu psühhosotsiaalsed ja rehabilitatsiooniteenused;

d) vastuvõtmise ja menetlusega seotud erivajadustega taotlejatele selliste spetsiaalsete teenuste pakkumine nagu kvalifitseeritud psühhosotsiaalsed ja rehabilitatsiooniteenused;

e) vastuvõtu majutustaristu – näiteks alaealiste lastega perede vajadustele vastava väiketaristu, sealhulgas kohalike ja piirkondlike omavalitsuste pakutava taristu – loomine või täiustamine, sealhulgas selliste rajatiste võimalik ühiskasutus rohkem kui ühe liikmesriigi poolt;

f) suutlikkuse suurendamine tuvastada ja käsitleda kodakondsusetust varjupaigamenetlustes ja seonduvates menetlustes ning kodakondsuseta isikute tõhusa kaitse ja mittediskrimineerimise tagamine, eelkõige kodakondsusetuse väidetele reageerimiseks menetluste loomise, arendamise ja täiustamise kaudu;

g) liikmesriikide suutlikkuse suurendamine koguda ja analüüsida teavet päritoluriikide kohta ning seda oma pädevate asutuste vahel jagada;

h) operatsioonid, mis on seotud liidu ümberasustamisprogrammide või riiklike ümberasustamis- ja humanitaarsetel põhjustel vastuvõtmise kavadega, sealhulgas nende rakendamise menetlused;

i) kolmandate riikide suutlikkuse suurendamine parandada kaitset vajavate isikute kaitset, sealhulgas lapsrändajate kaitsesüsteemide arendamise toetamise kaudu;

j) kinnipidamisele tõhusate alternatiivide loomine, edasiarendamine ja täiustamine, eelkõige saatjata alaealiste ja perekondade puhul, ning sealhulgas asjakohasel juhul väljaspool hoolekandeasutusi toimuv hooldus, mis on integreeritud riiklikesse lastekaitsesüsteemidesse.

3. Artikli 3 lõike 1 punktis b sätestatud erieesmärgi raames toetatakse rahastamisvahendist eelkõige järgmist:

a) teabepaketid ja -kampaaniad, mille eesmärk on suurendada teadlikkust liitu suunduvatest seaduslikest rändekanalitest, sealhulgas seaduslikku rännet käsitlevast liidu acquis'st;

b) liidusuunalise liikuvuse kavade, näiteks korduv- või ajutise ränne kavade väljatöötamine, sealhulgas koolitus tööalase konkurentsivõime suurendamiseks;

c) kolmandate riikide ning liikmesriikide tööhõivebüroode, tööturuasutuste ja sisserändeasutuste koostöö;

d) kolmandas riigis omandatud oskuste ja kvalifikatsiooni, sealhulgas töökogemuse hindamine ja tunnustamine, samuti selle hindamine, kas need on läbipaistvad ja vastavad liikmesriikides omandatutele;

e) abi seoses perekonna taasühinemise taotlustega, et tagada nõukogu direktiivi 2003/86/EÜ ühtlustatud rakendamine;

f) abi, sealhulgas õigusabi ja esindamine, seoses liikmesriigis juba seaduslikult elavate kolmandate riikide kodanike staatuse muutmisega, eelkõige seoses liidu tasandil kindlaks määratud seadusliku elaniku staatuse omandamisega;

g) abi kolmandate riikide kodanikele ja kodakondsuseta isikutele, kes soovivad kasutada oma õigusi, eelkõige liikuvuse vallas, seaduslikku rännet käsitlevate liidu õigusaktide alusel;

h) integratsioonimeetmed, näiteks kohandatud abi kooskõlas kolmandate riikide kodanike ja kodakondsuseta isikute vajadustega, ning integratsiooniprogrammid, mille keskmes on nõustamine, haridus, keel ja muud koolitused, nagu ühiskonnaõpetuse kursused ja kutsenõustamine;

i) operatsioonid, millega edendatakse kolmandate riikide kodanike ja

kodakondsuseta isikute võrdset juurdepääsu avalikele ja erateenustele, sealhulgas haridusele, tervishoiule ja psühhosotsiaalsele toele, selliste teenuste osutamist kolmandate riikide kodanikele ning selliste teenuste kohandamist sihtrühma vajadustele;

j) valitsusasutuste ja valitsusväliste organisatsioonide integreeritud koostöö, sealhulgas koordineeritud integratsiooni tugikeskuste, näiteks ühtsete kontaktpunktide kaudu;

k) operatsioonid, millega võimaldatakse ja toetatakse kolmandate riikide kodanike ja kodakondsuseta isikute kaasamist vastuvõtvasse ühiskonda ja nende aktiivset osalemist selles, ning operatsioonid, millega edendatakse nende aktsepteerimist vastuvõtva ühiskonna poolt;

k) operatsioonid, millega võimaldatakse ja toetatakse kolmandate riikide kodanike ja kodakondsuseta isikute kaasamist vastuvõtvasse ühiskonda ja nende aktiivset osalemist selles, ning operatsioonid, millega edendatakse nende aktsepteerimist vastuvõtva ühiskonna poolt;

l) teabevahetus ja dialoog kolmandate riikide kodanike ja kodakondsuseta isikute, vastuvõtva ühiskonna ja avaliku sektori asutuste vahel, sealhulgas kolmandate riikide kodanikega konsulteerimise ning kultuuride- ja religioonidevahelise dialoogi kaudu;

m) kohalike ametiasutuste ja muude asjaomaste sidusrühmade pakutavate integratsiooniteenuste suutlikkuse suurendamine.

4. Artikli 3 lõike 1 punktis c sätestatud erieesmärgi raames toetatakse rahastamisvahendist järgmist:

a) avatud vastuvõtu- või kinnipidamistaristu loomine või täiustamine, sealhulgas selliste rajatiste ühiskasutuse võimaldamine mitmele

liikmesriigile;

b) kinnipidamisele tõhusate alternatiivide kasutuselevõtmine, arendamine, rakendamine ja täiustamine, sealhulgas juhtumite kogukonna tasandil haldamine, eelkõige seoses saatjata alaealiste ja perekondadega;

c) sõltumatute ja tõhusate sunniviisilise tagasisaatmise seire süsteemide kasutuselevõtmine ja tugevdamine, nagu on sätestatud direktiivi 2008/115/EÜ artikli 8 lõikes 6;

d) ebaseadusliku rände stiimulite, sealhulgas ebaseaduslikult riigis viibivate rändajate töölevõtmise vastu võitlemine järgmiste vahenditega: tõhusad ja piisavad riskihindamisel põhinevad kontrollid, töötajate koolitamine ning selliste mehhanismide loomine ja rakendamine, mille kaudu ebaseaduslikult riigis viibivad rändajad saavad tööandjatelt tagasi nõuda makseid ja esitada nende vastu kaebusi, samuti teavitus- ja teadlikkuse suurendamise kampaaniad, mille eesmärk on teavitada tööandjaid ja ebaseaduslikult riigis viibivaid rändajaid direktiivi 2009/52/EÜ kohastest õigustest ja kohustustest;

e) tagasisaatmise ettevalmistamine, sealhulgas meetmed, mis viivad tagasisaatmisotsuste tegemise, kolmandate riikide kodanike tuvastamise, reisidokumentide väljastamise ja pereliikmete otsimiseni;

f) koostöö kolmandate riikide konsulaaresinduste ja sisserändeasutuste või muude asjaomaste asutuste ja talitustega, et saada reisidokumendid, hõlbustada tagasisaatmist ja tagada tagasivõtmine, sealhulgas kolmandate riikide kontaktametnike kaudu;

g) tagasipöördumisabi, eelkõige vabatahtliku tagasipöördumise soodustamine, ja teave vabatahtliku tagasipöördumise soodustamise programmide kohta, sealhulgas

tagasipöördumismenetluses lastele erijuhendamise pakkumine;

h) väljasaatmistoimingud, sealhulgas seonduvad meetmed, kooskõlas liidu õiguses sätestatud nõuetega, välja arvatud sunnivahendite toetamine;

i) meetmed tagasipöörduja kestliku tagasipöördumise ja taasintegreerimise toetamiseks, sealhulgas rahalised stiimulid, koolitus, abi töölevärbamisel ja töökoha leidmisel ning stardiabi majandustegevuse alustamiseks;

j) rajatised ja tugiteenused kolmandates riikides, et tagada sobiv ajutine majutus ja vastuvõtt saabumisel ning asjakohasel juhul kiire üleminek kogukonnapõhisele majutusele;

k) koostöö kolmandate riikidega ebaseadusliku rände vastu võitlemisel ning tõhusal tagasisaatmisel ja tagasivõtmisel;

l) meetmed, mille eesmärk on suurendada teadlikkust asjakohastest seaduslikest rändekanalitest ja ebaseadusliku sisserände riskidest;

m) kolmandates riikides osutatav abi ja rakendatavad operatsioonid, mis aitavad parandada tõhusat koostööd kolmandate riikide ning liidu ja selle liikmesriikide vahel tagasisaatmise ja tagasivõtmise valdkonnas ning toetada taasintegreerimist päritoluühiskonda.

5. Artikli 3 lõike 1 punktis d sätestatud erieesmärgi raames toetatakse rahastamisvahendist järgmist:

a) rahvusvahelise kaitse taotlejate või rahvusvahelise kaitse saajate ümberpaigutamine ühest liikmesriigist teise vastavalt määruse (EL) 2024/1351 artiklitele 56, 67 ja 68;

b) rände, vastuvõtmise, varjupaiga, tagasisaatmise ja taasintegreerimise valdkonnas alternatiivsete solidaarsusmeetmete rakendamine, keskendudes tegevustoetusele, suutlikkuse

suurendamisele, teenustele, personalitoele, rajatistele ja tehnilisele varustusele vastavalt määruse (EL) 2024/1351 artiklitele 56 ja 65;

c) operatiivtugi, mida liikmesriik annab töötajate lähetamise teel või rahalise abina teisele, rändeprobleemidest mõjutatud liikmesriigile, sealhulgas Euroopa Liidu Varjupaigaametile pakutav abi;

d) liidu ümberasustamise ja humanitaarsetel põhjustel vastuvõtmise raamistiku rakendamine vastavalt määrusele (EL) 2024/1350.

Or. en

Muudatusettepanek 347
Abir Al-Sahlani
Fabienne Keller
Jan-Christoph Oetjen
Irena Joveva
Raquel García Hermida-Van Der Walle

Ettepanek võtta vastu määrus
Lisa (uus)

Komisjoni ettepanek	*Muudatusettepanek*
	LISA
	TOETUSKÕLBLIKE MEETMETE LOETELU
	1. Artiklis 3 sätestatud erieesmärkide raames toetatakse rahastamisvahendist järgmist:
	a) riiklike, piirkondlike ja kohalike strateegiate kehtestamine ja arendamine varjupaiga, seadusliku rände, integratsiooni, tagasisaatmise ja ebaseadusliku rände valdkonnas kooskõlas asjaomase liidu acquis'ga;
	b) haldusstruktuuride, -vahendite ja -süsteemide, sealhulgas IKT-süsteemide loomine ning töötajate, sealhulgas

kohalike ametiasutuste ja muude asjaomaste sidusrühmade töötajate koolitamine, asjakohasel juhul koostöös asjaomaste detsentraliseeritud asutustega;

c) kontaktpunktide loomine riiklikul, piirkondlikul ja kohalikul tasandil, et anda võimalikele toetusesaajatele erapooletuid juhiseid, praktilist teavet ja abi seoses juurdepääsuga selle rahastamisvahendi kaudu antavale ELi rahastusele;

d) poliitikameetmete ja menetluste väljatöötamine, seire ja hindamine, sealhulgas teabe ja andmete kogumine, vahetamine ja analüüsimine; kvalitatiivsete ja kvantitatiivsete andmete ja statistika levitamine rände ja rahvusvahelise kaitse kohta ning ühiste statistiliste vahendite, meetodite ja näitajate väljatöötamine ja kohaldamine edusammude mõõtmiseks ja poliitika arengu hindamiseks;

e) teabe, parimate tavade ja strateegiate vahetamine; vastastikune õppimine, uuringute ja teadustöö tegemine; ühisoperatsioonide arendamine ja rakendamine ning riikidevaheliste koostöövõrgustike loomine;

f) sootundlikult osutatavad abi- ja tugiteenused, mis on kooskõlas asjaomaste isikute, eelkõige haavatavate isikute staatuse ja vajadustega;

g) operatsioonid, mille eesmärk on lapsrändajate tulemuslik kaitse, sealhulgas lapse parimate huvide hindamine, eestkostesüsteemide tugevdamine ning laste õigusi kaitsvate poliitikameetmete ja menetluste väljatöötamine, seire ja hindamine; h) operatsioonid, mille eesmärk on suurendada sidusrühmade ja üldsuse teadlikkust varjupaiga-, integratsiooni-, seadusliku rände ja tagasisaatmispoliitika kohta, pöörates erilist tähelepanu haavatavatele isikutele, sealhulgas alaealistele.

2. Artikli 3 lõike 1 punktis a sätestatud erieesmärgi raames toetatakse rahastamisvahendist järgmist:

a) materiaalse abi andmine, sealhulgas piiril; b) varjupaigamenetluse läbiviimine kooskõlas varjupaigaküsimusi käsitleva acquis'ga, sealhulgas selliste tugiteenuste osutamine nagu kirjalik ja suuline tõlge, õigusabi, pereliikmete otsimine ja muud teenused, mis on kooskõlas asjaomase isiku staatusega;

c) vastuvõtmise ja menetlusega seotud erivajadustega taotlejate kindlakstegemine, sealhulgas inimkaubanduse ohvrite varajane kindlakstegemine, eesmärgiga suunata nad edasi, et pakkuda neile selliseid spetsiaalseid teenuseid nagu psühhosotsiaalsed ja rehabilitatsiooniteenused;

d) vastuvõtmise ja menetlusega seotud erivajadustega taotlejatele selliste spetsiaalsete teenuste pakkumine nagu kvalifitseeritud psühhosotsiaalsed ja rehabilitatsiooniteenused;

e) vastuvõtu majutustaristu – näiteks alaealiste lastega perede vajadustele vastava väiketaristu, sealhulgas kohalike ja piirkondlike omavalitsuste pakutava taristu – loomine või täiustamine, sealhulgas selliste rajatiste võimalik ühiskasutus rohkem kui ühe liikmesriigi poolt;

f) liikmesriikide suutlikkuse suurendamine koguda ja analüüsida teavet päritoluriikide kohta ning seda oma pädevate asutuste vahel jagada;

g) operatsioonid, mis on seotud liidu ümberasustamisprogrammide või riiklike ümberasustamis- ja humanitaarsetel põhjustel vastuvõtmise kavadega, sealhulgas nende rakendamise menetlused;

h) kolmandate riikide suutlikkuse suurendamine parandada kaitset vajavate isikute kaitset, sealhulgas lapsrändajate

kaitsesüsteemide arendamise toetamise kaudu;

i) kinnipidamisele tõhusate alternatiivide loomine, edasiarendamine ja täiustamine, eelkõige saatjata alaealiste ja perekondade puhul, ning sealhulgas asjakohasel juhul väljaspool hoolekandeasutusi toimuv hooldus, mis on integreeritud riiklikesse lastekaitsesüsteemidesse.

3. Artikli 3 lõike 1 punktis b sätestatud erieesmärgi raames toetatakse rahastamisvahendist eelkõige järgmist:

a) teabepaketid ja -kampaaniad, mille eesmärk on suurendada teadlikkust liitu suunduvatest seaduslikest rändekanalitest, sealhulgas seaduslikku rännet käsitlevast liidu acquis'st, näiteks ELi talendireserv ja talendipartnerlused;

b) liidusuunalise liikuvuse kavade, näiteks korduv- või ajutise ränne kavade väljatöötamine, sealhulgas koolitus tööalase konkurentsivõime suurendamiseks;

c) kolmandate riikide ning liikmesriikide tööhõivebüroode, tööturuasutuste ja sisseränneasutuste koostöö;

d) kolmandas riigis omandatud oskuste ja kvalifikatsiooni, sealhulgas töökogemuse hindamine ja tunnustamine, samuti selle hindamine, kas need on läbipaistvad ja vastavad liikmesriikides omandatutele;

e) abi seoses perekonna taasühinemise taotlustega, et tagada nõukogu direktiivi 2003/86/EÜ ühtlustatud rakendamine;

f) abi, sealhulgas õigusabi ja esindamine, seoses liikmesriigis juba seaduslikult elavate kolmandate riikide kodanike staatuse muutmisega, eelkõige seoses liidu tasandil kindlaks määratud seadusliku elaniku staatuse omandamisega;

g) abi kolmandate riikide kodanikele, kes soovivad kasutada oma õigusi, eelkõige liikuvuse vallas, seaduslikku rännet

käsitlevate liidu õigusaktide alusel;

h) integratsioonimeetmed, näiteks kohandatud abi kooskõlas kolmandate riikide kodanike vajadustega, ning integratsiooniprogrammid, mille keskmes on nõustamine, haridus, keel ja muud koolitused, nagu ühiskonnaõpetuse kursused ja kutsenõustamine;

i) operatsioonid, millega edendatakse kolmandate riikide kodanike võrdset juurdepääsu avalikele ja erateenustele, sealhulgas haridusele, tervishoiule ja psühhosotsiaalsele toele, selliste teenuste osutamist kolmandate riikide kodanikele ning selliste teenuste kohandamist sihtrühma vajadustele;

j) valitsusasutuste ja valitsusväliste organisatsioonide integreeritud koostöö, sealhulgas koordineeritud integratsiooni tugikeskuste, näiteks ühtsete kontaktpunktide kaudu;

k) operatsioonid, millega võimaldatakse ja toetatakse kolmandate riikide kodanike kaasamist vastuvõtvasse ühiskonda ja nende aktiivset osalemist selles, ning operatsioonid, millega edendatakse nende aktsepteerimist vastuvõtva ühiskonna poolt;

l) teabevahetus ja dialoog kolmandate riikide kodanike, vastuvõtva ühiskonna ja avaliku sektori asutuste vahel, sealhulgas kolmandate riikide kodanikega konsulteerimise ning kultuuride- ja religioonidevahelise dialoogi kaudu;

m) kohalike ametiasutuste ja muude asjaomaste sidusrühmade pakutavate integratsiooniteenuste suutlikkuse suurendamine.

4. Artikli 3 lõike 1 punktis c sätestatud erieesmärgi raames toetatakse rahastamisvahendist järgmist:

a) avatud vastuvõtu- või kinnipidamistaristu loomine või täiustamine, sealhulgas selliste rajatiste ühiskasutuse võimaldamine mitmele

liikmesriigile;

b) kinnipidamisele tõhusate alternatiivide kasutuselevõtmine, arendamine, rakendamine ja täiustamine, sealhulgas juhtumite kogukonna tasandil haldamine, eelkõige seoses saatjata alaealiste ja perekondadega;

c) kinnipidamisele tõhusate alternatiivide kasutuselevõtmine, arendamine, rakendamine ja täiustamine, sealhulgas juhtumite kogukonna tasandil haldamine, eelkõige seoses saatjata alaealiste ja perekondadega;

d) ebaseadusliku rände stiimulite, sealhulgas ebaseaduslikult riigis viibivate rändajate töölevõtmise vastu võitlemine järgmiste vahenditega: tõhusad ja piisavad riskihindamisel põhinevad kontrollid, töötajate koolitamine ning selliste mehhanismide loomine ja rakendamine, mille kaudu ebaseaduslikult riigis viibivad rändajad saavad tööandjatelt tagasi nõuda makseid ja esitada nende vastu kaebusi, samuti teavitus- ja teadlikkuse suurendamise kampaaniad, mille eesmärk on teavitada tööandjaid ja ebaseaduslikult riigis viibivaid rändajaid direktiivi 2009/52/EÜ kohastest õigustest ja kohustustest;

e) tagasisaatmise ettevalmistamine, sealhulgas meetmed, mis viivad tagasisaatmisotsuste tegemise, kolmandate riikide kodanike tuvastamise, reisidokumentide väljastamise ja pereliikmete otsimiseni;

f) koostöö kolmandate riikide konsulaaresinduste ja sisserändeasutuste või muude asjaomaste asutuste ja talitustega, et saada reisidokumendid, hõlbustada tagasisaatmist ja tagada tagasivõtmine, sealhulgas kolmandate riikide kontaktametnike kaudu;

g) tagasipöördumisabi, eelkõige vabatahtliku tagasipöördumise soodustamine, ja teave vabatahtliku tagasipöördumise soodustamise

programmide kohta, sealhulgas tagasipöördumismenetluses lastele erijuhendamise pakkumine;

h) väljasaatmistoimingud, sealhulgas seonduvad meetmed, kooskõlas liidu õiguses sätestatud nõuetega, välja arvatud sunnivahendite toetamine;

i) meetmed tagasipöörduja kestliku tagasipöördumise ja taasintegreerimise toetamiseks, sealhulgas rahalised stiimulid, koolitus, abi töölevärbamisel ja töökoha leidmisel ning stardiabi majandustegevuse alustamiseks;

j) rajatised ja tugiteenused kolmandates riikides, et tagada sobiv ajutine majutus ja vastuvõtt saabumisel ning asjakohasel juhul kiire üleminek kogukonnapõhisele majutusele;

k) koostöö kolmandate riikidega ebaseadusliku rände vastu võitlemisel ning tõhusal tagasisaatmisel ja tagasivõtmisel;

l) meetmed, mille eesmärk on suurendada teadlikkust asjakohastest seaduslikest rändekanalitest ja ebaseadusliku sisserände riskidest;

m) kolmandates riikides osutatav abi ja rakendatavad operatsioonid, mis aitavad parandada tõhusat koostööd kolmandate riikide ning liidu ja selle liikmesriikide vahel tagasisaatmise ja tagasivõtmise valdkonnas ning toetada taasintegreerimist päritoluühiskonda.

5. Artikli 3 lõike 1 punktis d sätestatud erieesmärgi raames toetatakse rahastamisvahendist järgmist:

a) rahvusvahelise kaitse taotlejate või rahvusvahelise kaitse saajate ümberpaigutamine ühest liikmesriigist teise vastavalt määruse (EL) 2024/1351 artiklitele 56, 67 ja 68;

b) rände, vastuvõtmise, varjupaiga, tagasisaatmise ja taasintegreerimise valdkonnas alternatiivsete solidaarsusmeetmete rakendamine,

keskendudes tegevustoetusele, suutlikkuse suurendamisele, teenustele, personalitoele, rajatistele ja tehnilisele varustusele vastavalt määruse (EL) 2024/1351 artiklitele 56 ja 65;

c) operatiivtugi, mida liikmesriik annab töötajate lähetamise teel või rahalise abina teisele, rändeprobleemidest mõjutatud liikmesriigile, sealhulgas Euroopa Liidu Varjupaigaametile pakutav abi;

d) liidu ümberasustamise ja humanitaarsetel põhjustel vastuvõtmise raamistiku rakendamine vastavalt määrusele (EL) 2024/1350.

Or. en

Selgitus

Võetud üle varasemast Varjupaiga-, Rände- ja Integratsioonifondist (2021–2027) ning kohandatud kehtiva õigusraamistikuga.

Muudatusettepanek 348
Anna Strolenberg

Ettepanek võtta vastu määrus
Lisa (uus)

Komisjoni ettepanek	*Muudatusettepanek*
	LISA
	TOETUSKÕLBLIKE MEETMETE LOETELU
	1. Artiklis 3 sätestatud erieesmärkide raames toetatakse rahastamisvahendist järgmist:
	a) riiklike, piirkondlike ja kohalike strateegiate kehtestamine ja arendamine varjupaiga, seadusliku rände, integratsiooni, tagasisaatmise ja taasintegreerimise valdkonnas kooskõlas asjaomase liidu acquis'ga;
	b) haldusstruktuuride, -vahendite ja -

süsteemide, sealhulgas IKT-süsteemide loomine ning töötajate, sealhulgas kohalike ametiasutuste ja muude asjaomaste sidusrühmade töötajate koolitamine, asjakohasel juhul koostöös asjaomaste detsentraliseeritud asutustega;

c) kontaktpunktide loomine riiklikul, piirkondlikul ja kohalikul tasandil, et anda võimalikele toetusesaajatele erapooletuid juhiseid, praktilist teavet ja abi seoses juurdepääsuga selle rahastamisvahendi kaudu antavale ELi rahastusele;

d) poliitikameetmete ja menetluste väljatöötamine, seire ja hindamine, sealhulgas teabe ja andmete kogumine, vahetamine ja analüüsimine; kvalitatiivsete ja kvantitatiivsete andmete ja statistika levitamine rände ja rahvusvahelise kaitse kohta ning ühiste statistiliste vahendite, meetodite ja näitajate väljatöötamine ja kohaldamine edusammude mõõtmiseks ja poliitika arengu hindamiseks;

e) selliste sõltumatute seiremehhanismide loomine, toimimine ja tugevdamine, mille eesmärk on tagada põhiõigustega seotud kohustuste täitmine käesoleva määruse alusel toetatavate meetmete rakendamisel;

f) teabe, parimate tavade ja strateegiate vahetamine; vastastikune õppimine, uuringute ja teadustöö tegemine; ühisoperatsioonide arendamine ja rakendamine ning riikidevaheliste koostöövõrgustike loomine;

g) suutlikkuse suurendamine tuvastada ja käsitleda kodakondsusetust varjupaigamenetlustes ja seonduvates menetlustes ning tagada kodakondsuseta isikute tõhus kaitse ja mittediskrimineerimine, näiteks kodakondsusetuse väidetele reageerimiseks menetluste loomise, arendamise ja täiustamise kaudu;

h) sootundlikult ja mittediskrimineerivalt osutatavad abi- ja tugiteenused, mis on

kooskõlas asjaomaste isikute, eelkõige haavatavate isikute staatuse ja vajadustega;

i) operatsioonid, mille eesmärk on lapsrändajate tulemuslik kaitse, sealhulgas lapse parimate huvide hindamine, eestkostesüsteemide tugevdamine ning laste õigusi kaitsvate poliitikameetmete ja menetluste väljatöötamine, seire ja hindamine;

j) operatsioonid, mille eesmärk on suurendada sidusrühmade ja üldsuse teadlikkust varjupaiga-, integratsiooni-, seadusliku rände ja tagasisaatmispoliitika kohta, pöörates erilist tähelepanu haavatavatele isikutele, sealhulgas alaealistele.

2. Artikli 3 lõike 1 punktis a sätestatud erieesmärgi raames toetatakse rahastamisvahendist järgmist:

a) materiaalse abi andmine, sealhulgas piiril;

b) varjupaigamenetluse läbiviimine kooskõlas varjupaigaküsimusi käsitleva acquis'ga, sealhulgas selliste tugiteenuste osutamine nagu kirjalik ja suuline tõlge, õigusabi, pereliikmete otsimine ja muud teenused, mis on kooskõlas asjaomase isiku staatusega;

c) vastuvõtmise ja menetlusega seotud erivajadustega taotlejate kindlakstegemine, sealhulgas inimkaubanduse ohvrite varajane kindlakstegemine, eesmärgiga suunata nad edasi, et pakkuda neile selliseid spetsiaalseid teenuseid nagu psühhosotsiaalsed ja rehabilitatsiooniteenused;

d) vastuvõtmise ja menetlusega seotud erivajadustega taotlejatele selliste spetsiaalsete teenuste pakkumine nagu kvalifitseeritud psühhosotsiaalsed ja rehabilitatsiooniteenused;

e) vastuvõtu majutustaristu – näiteks alaealiste lastega perede vajadustele

vastava väiketaristu, sealhulgas kohalike ja piirkondlike omavalitsuste pakutava taristu – loomine või täiustamine, sealhulgas selliste rajatiste võimalik ühiskasutus rohkem kui ühe liikmesriigi poolt;

f) liikmesriikide suutlikkuse suurendamine koguda ja analüüsida teavet päritoluriikide kohta ning seda oma pädevate asutuste vahel jagada;

g) operatsioonid, mis on seotud liidu ümberasustamisprogrammide või riiklike ümberasustamis- ja humanitaarsetel põhjustel vastuvõtmise kavadega, sealhulgas nende rakendamise menetlused;

h) kolmandate riikide suutlikkuse suurendamine parandada kaitset vajavate isikute kaitset, sealhulgas lapsrändajate kaitsesüsteemide arendamise toetamise kaudu;

i) kinnipidamisele tõhusate alternatiivide loomine, väljatöötamine ja täiustamine.

3. Artikli 3 lõike 1 punktides b ja c sätestatud erieesmärkide raames toetatakse rahastamisvahendist järgmist:

a) teabepaketid ja -kampaaniad, mille eesmärk on suurendada teadlikkust liitu suunduvatest seaduslikest rändekanalitest, sealhulgas seaduslikku rännet käsitlevast liidu acquis'st;

b) toetus ELi delegatsioonidele ja liikmesriikide konsulaarkoostööle, et hõlbustada seaduslike rändevõimalusi, talendipartnerlusi, oskuste tunnustamist ja võimalike taotlejate teavitamist;

c) meetmed, millega toetatakse ELi talendireservi rakendamist ja toimimist, sealhulgas teavitustegevus, teabepaketid, teadlikkuse suurendamine kolmandates riikides ja ELis, vahendusteenused ning osalevate tööotsijate ja osalevate tööandjate toetamine;

d) liidusuunalise liikuvuse kavade, näiteks korduv- või ajutise ränne kavade

väljatöötamine, sealhulgas koolitus tööalase konkurentsivõime suurendamiseks;

e) kolmandate riikide ning liikmesriikide tööturuasutuste ja sisserändeasutuste koostöö;

f) kolmandas riigis omandatud oskuste ja kvalifikatsiooni, sealhulgas töökogemuse hindamine ja tunnustamine, samuti selle hindamine, kas need on läbipaistvad ja vastavad liikmesriikides omandatutele;

g) lahkumiseelne teave, keeleõpe, oskuste hindamine ja suunamismeetmed seaduslikke rändevõimalusi kasutavatele isikutele;

h) meetmed, millega toetatakse tööturule kaasamist, sealhulgas oskuste arendamist, kutseõpet, mentorlust, töökohale sobitamist ning koostööd tööandjate ja sotsiaalpartneritega;

i) abi seoses perekonna taasühinemise taotlustega, et tagada nõukogu direktiivi 2003/86/EÜ ühtlustatud rakendamine;

j) abi, sealhulgas õigusabi ja esindamine, seoses liikmesriigis juba seaduslikult elavate kolmandate riikide kodanike staatuse muutmisega, eelkõige seoses liidu tasandil kindlaks määratud seadusliku elaniku staatuse omandamisega;

k) abi kolmandate riikide kodanikele ja kodakondsuseta isikutele, kes soovivad kasutada oma õigusi, eelkõige liikuvuse vallas, seaduslikku rännet käsitlevate liidu õigusaktide alusel;

l) integratsioonimeetmed, näiteks kohandatud abi kooskõlas kolmandate riikide kodanike ja kodakondsuseta isikute vajadustega, ning integratsiooniprogrammid, mille keskmes on nõustamine, haridus, keel ja muud koolitused, nagu ühiskonnaõpetuse kursused ja kutsenõustamine;

m) operatsioonid, millega edendatakse kolmandate riikide kodanike võrdset juurdepääsu avalikele ja erateenustele,

sealhulgas haridusele, tervishoiule ja psühhosotsiaalsele toele, selliste teenuste osutamist kolmandate riikide kodanikele ja kodakondsuseta isikutele ning selliste teenuste kohandamist sihtrühma vajadustele;

n) valitsusasutuste ja valitsusväliste organisatsioonide integreeritud koostöö, sealhulgas koordineeritud integratsiooni tugikeskuste, näiteks ühtsete kontaktpunktide kaudu;

o) operatsioonid, millega võimaldatakse ja toetatakse kolmandate riikide kodanike ja kodakondsuseta isikute kaasamist vastuvõtvasse ühiskonda ja nende aktiivset osalemist selles, ning operatsioonid, millega edendatakse nende aktsepteerimist vastuvõtva ühiskonna poolt;

p) teabevahetus ja dialoog kolmandate riikide kodanike ja kodakondsuseta isikute, vastuvõtva ühiskonna ja avaliku sektori asutuste vahel, sealhulgas kolmandate riikide kodanikega konsulteerimise ning kultuuride- ja religioonidevahelise dialoogi kaudu;

q) kohalike ametiasutuste ja muude asjaomaste sidusrühmade pakutavate integratsiooniteenuste suutlikkuse suurendamine.

r) rändajate ärakasutamise tõkestamine järgmise kaudu: töötajate koolitamine ning selliste mehhanismide loomine ja rakendamine, mille kaudu ebaseaduslikud rändajad saavad tööandjatelt tagasi nõuda makseid ja esitada nende vastu kaebusi, samuti teavitus- ja teadlikkuse tõstmise kampaaniad, mille eesmärk on teavitada tööandjaid ja ebaseaduslikke rändajaid direktiivi 2009/52/EÜ kohastest õigustest ja kohustustest;

4. Artikli 3 lõike 1 punktis da sätestatud erieesmärgi raames toetatakse rahastamisvahendist järgmist:

a) avatud vastuvõtutaristu loomine või täiustamine, sealhulgas selliste rajatiste

ühiskasutuse võimaldamine mitmele liikmesriigile;

b) kinnipidamisele tõhusate alternatiivide kasutuselevõtmine, arendamine, rakendamine ja täiustamine, sealhulgas juhtumite kogukonna tasandil haldamine;

c) tagasisaatmise ettevalmistamine, sealhulgas meetmed, mis viivad tagasisaatmisotsuste tegemise, kolmandate riikide kodanike tuvastamise, reisidokumentide väljastamise ja pereliikmete otsimiseni;

d) koostöö kolmandate riikide konsulaaresinduste ja sisserändeasutuste või muude asjaomaste asutuste ja talitustega, et saada reisidokumendid ja hõlbustada tagasivõtmist, sealhulgas kolmandate riikide kontaktametnike kaudu;

e) vabatahtliku tagasipöördumise soodustamine ja teave vabatahtliku tagasipöördumise soodustamise programmide kohta, sealhulgas tagasipöördumismenetluses lastele erijuhendamise pakkumine;

f) meetmed tagasipöörduja kestliku tagasipöördumise ja taasintegreerimise toetamiseks, sealhulgas rahalised stiimulid, koolitus, abi töölevärbamisel ja töökoha leidmisel ning stardiabi majandustegevuse alustamiseks;

g) meetmed, mille eesmärk on suurendada teadlikkust asjakohastest seaduslikest rändekanalitest ja ebaseadusliku sisserände riskidest;

h) abi ja tegevus, millega toetatakse taasintegreerumist päritoluühiskonda.

5. Artikli 3 lõike 1 punktis d sätestatud erieesmärgi raames toetatakse rahastamisvahendist järgmist:

a) rahvusvahelise kaitse taotlejate või rahvusvahelise kaitse saajate ümberpaigutamine ühest liikmesriigist teise vastavalt määruse (EL) 2024/1351

artiklitele 56, 67 ja 68;

b) rände, vastuvõtmise ja varjupaiga valdkonnas alternatiivsete solidaarsusmeetmete rakendamine, keskendudes tegevustoetusele, suutlikkuse suurendamisele, teenustele, personalitoele, rajatistele ja tehnilisele varustusele vastavalt määruse (EL) 2024/1351 artiklitele 56 ja 65;

c) operatiivtugi, mida liikmesriik annab töötajate lähetamise teel või rahalise abina teisele, rändeprobleemidest mõjutatud liikmesriigile, sealhulgas Euroopa Liidu Varjupaigaametile pakutav abi;

d) liidu ümberasustamise ja humanitaarsetel põhjustel vastuvõtmise raamistiku rakendamine vastavalt määrusele (EL) 2024/1350.

Or. en

Muudatusettepanek 349
Estrella Galán

Ettepanek võtta vastu määrus
Lisa (uus)

Komisjoni ettepanek	*Muudatusettepanek*
	LISA
	TOETUSKÕLBLIKE MEETMETE LOETELU
	1. Artiklis 3 sätestatud erieesmärkide raames toetatakse rahastamisvahendist järgmist:
	a) riiklike, piirkondlike ja kohalike strateegiate kehtestamine ja arendamine varjupaiga, seadusliku rände ja integratsiooni valdkonnas kooskõlas asjaomase liidu acquis'ga;
	b) haldusstruktuuride, -vahendite ja -süsteemide, sealhulgas kohalike ametiasutuste ja muude asjaomaste

sidusrühmade töötajate koolitamine, asjakohasel juhul koostöös asjaomaste detsentraliseeritud asutustega;

c) kontaktpunktide loomine riiklikul, piirkondlikul ja kohalikul tasandil, et anda võimalikele toetusesaajatele erapooletuid juhiseid, praktilist teavet ja abi seoses juurdepääsuga selle rahastamisvahendi kaudu antavale ELi rahastusele;

d) poliitikameetmete ja menetluste väljatöötamine, seire ja hindamine, sealhulgas teabe ja andmete kogumine, vahetamine ja analüüsimine; kvalitatiivsete ja kvantitatiivsete andmete ja statistika levitamine rände ja rahvusvahelise kaitse kohta ning ühiste statistiliste vahendite, meetodite ja näitajate väljatöötamine ja kohaldamine edusammude mõõtmiseks ja poliitika arengu hindamiseks;

e) teabe, parimate tavade ja strateegiate vahetamine; vastastikune õppimine, uuringute ja teadustöö tegemine; ühisoperatsioonide arendamine ja rakendamine ning riikidevaheliste koostöövõrgustike loomine;

f) sootundlikult osutatavad abi- ja tugiteenused, mis on kooskõlas asjaomaste isikute, eelkõige haavatavate isikute staatuse ja vajadustega;

g) operatsioonid, mille eesmärk on lapsrändajate tulemuslik kaitse, sealhulgas lapse parimate huvide hindamine, eestkostesüsteemide tugevdamine ning laste õigusi kaitsvate poliitikameetmete ja menetluste väljatöötamine, seire ja hindamine;

h) operatsioonid, mille eesmärk on suurendada sidusrühmade ja üldsuse teadlikkust varjupaiga-, integratsiooni- ja seadusliku rände poliitika kohta, pöörates erilist tähelepanu haavatavatele isikutele, sealhulgas alaealistele;

i) tegevus, mille eesmärk on

rahvusvahelise õiguse alusel kodakondsuseta isikute õigusi tõhusalt kaitsta, sealhulgas diskrimineerimise vältimine, kodakondsusetuse tunnuste varajase tuvastamise toetamine ja kaitse kättesaadavuse parandamine;

j) põhi- või tegevustoetuse pakkumine ja suutlikkuse suurendamine kodanikuühiskonna organisatsioonidele, sealhulgas pagulaste ja rändajate juhitud organisatsioonidele, kes tegutsevad käesoleva määrusega hõlmatud valdkondades;

k) soolise vägivalla ennetamine ja sellele reageerimine, sealhulgas ohvritele ja üleelanutele mõeldud spetsiaalsed, juurdepääsetavad ja konfidentsiaalsed teenused;

l) meetmed rändajate, varjupaigataotlejate ja pagulaste vastu suunatud diskrimineerimise, rassismi ja vaenukuritegude ennetamiseks ja nende vastu võitlemiseks.

2. Artikli 3 lõike 1 punktis a sätestatud erieesmärgi raames toetatakse rahastamisvahendist järgmist:
a) materiaalse abi andmine, sealhulgas piiril;
b) varjupaigamenetluse läbiviimine kooskõlas varjupaigaküsimusi käsitleva acquis'ga, sealhulgas selliste tugiteenuste osutamine nagu kirjalik ja suuline tõlge, õigusabi, pereliikmete otsimine ja muud teenused, mis on kooskõlas asjaomase isiku staatusega;
c) vastuvõtmise ja menetlusega seotud erivajadustega taotlejate kindlakstegemine, sealhulgas inimkaubanduse, soolise vägivalla ja piinamise ohvrite varajane kindlakstegemine, eesmärgiga suunata nad edasi, et pakkuda neile selliseid spetsiaalseid teenuseid nagu psühhosotsiaalsed ja rehabilitatsiooniteenused;

d) vastuvõtmise ja menetlusega seotud erivajadustega taotlejatele selliste spetsiaalsete teenuste pakkumine nagu kvalifitseeritud psühhosotsiaalsed ja rehabilitatsiooniteenused;
e) vastuvõtu majutustaristu – näiteks alaealiste lastega perede vajadustele vastava väiketaristu, sealhulgas kohalike ja piirkondlike omavalitsuste pakutava taristu – loomine või täiustamine, sealhulgas selliste rajatiste võimalik ühiskasutus rohkem kui ühe liikmesriigi poolt;
f) liikmesriikide suutlikkuse suurendamine koguda ja analüüsida teavet päritoluriikide kohta ning seda oma pädevate asutuste vahel jagada;
g) operatsioonid, mis on seotud liidu ümberasustamisprogrammide või riiklike ümberasustamis- ja humanitaarsetel põhjustel vastuvõtmise kavadega, sealhulgas nende rakendamise menetlused;
h) kinnipidamisele alternatiivide loomine, edasiarendamine ja täiustamine kõigi isikute puhul, pöörates erilist tähelepanu saatjata alaealistele ja perekondadele, ning sealhulgas asjakohasel juhul väljaspool hoolekandeasutusi toimuv hooldus, mis on integreeritud riiklikesse lastekaitsesüsteemidesse, ning psühhosotsiaalne tugi ja mõistlikud abinõud puuetega inimestele;
i) sõltumatu seiremehhanismi loomine põhiõiguste austamiseks kõigis varjupaiga- ja tagasisaatmismenetlustes.
3. Artikli 3 lõike 1 punktis b sätestatud erieesmärgi raames toetatakse rahastamisvahendist eelkõige järgmist:
a) teabepaketid ja -kampaaniad, mille eesmärk on suurendada teadlikkust liitu suunduvatest seaduslikest rändekanalitest, sealhulgas seaduslikku rännet käsitlevast liidu acquis'st;

b) liidusuunalise liikuvuse kavade, näiteks korduv- või ajutise rände kavade väljatöötamine, sealhulgas koolitus tööalase konkurentsivõime suurendamiseks;
c) kolmandate riikide ning liikmesriikide tööhõivebüroode, tööturuasutuste ja sisserändeasutuste koostöö;
d) kolmandas riigis omandatud oskuste ja kvalifikatsiooni, sealhulgas töökogemuse hindamine ja tunnustamine, samuti selle hindamine, kas need on läbipaistvad ja vastavad liikmesriikides omandatutele;
e) abi seoses perekonna taasühinemise taotlustega, et tagada nõukogu direktiivi 2003/86/EÜ rakendamine kooskõlas komisjoni suunistega perekonna taasühinemise õigust käsitleva direktiivi 2003/86/EÜ kohaldamiseks;
f) abi, sealhulgas õigusabi ja esindamine, seoses liikmesriigis juba seaduslikult elavate kolmandate riikide kodanike staatuse muutmisega, eelkõige seoses liidu tasandil kindlaks määratud seadusliku elaniku staatuse omandamisega;
g) abi kolmandate riikide kodanikele ja kodakondsuseta isikutele, kes soovivad kasutada oma õigusi, eelkõige liikuvuse vallas, seaduslikku rännet käsitlevate liidu õigusaktide alusel;
h) integratsioonimeetmed, näiteks kohandatud abi kooskõlas kolmandate riikide kodanike ja kodakondsuseta isikute vajadustega, ning integratsiooniprogrammid, mille keskmes on nõustamine, haridus, keel ja muud koolitused, nagu ühiskonnaõpetuse kursused ja kutsenõustamine;
i) operatsioonid, millega edendatakse kolmandate riikide kodanike võrdset juurdepääsu avalikele ja erateenustele, sealhulgas haridusele, tervishoiule ja psühhosotsiaalsele toele, selliste teenuste osutamist kolmandate riikide kodanikele ja kodakondsuseta isikutele ning selliste

	teenuste kohandamist sihtrühma vajadustele;
	j) valitsusasutuste ja valitsusväliste organisatsioonide integreeritud koostöö, sealhulgas koordineeritud integratsiooni tugikeskuste, näiteks ühtsete kontaktpunktide kaudu;
	k) operatsioonid, millega võimaldatakse ja toetatakse kolmandate riikide kodanike ja kodakondsuseta isikute kaasamist vastuvõtvasse ühiskonda ja nende aktiivset osalemist selles, ning operatsioonid, millega edendatakse nende aktsepteerimist vastuvõtva ühiskonna poolt;
	l) teabevahetus ja dialoog kolmandate riikide kodanike, vastuvõtva ühiskonna ja avaliku sektori asutuste vahel, sealhulgas kolmandate riikide kodanike ja kodakondsuseta isikutega konsulteerimise ning kultuuride- ja religioonidevahelise dialoogi kaudu;
	m) kohalike ametiasutuste ja muude asjaomaste sidusrühmade pakutavate integratsiooniteenuste suutlikkuse suurendamine.
	n) tugi pikaajalise elaniku staatuse ja/või kodakondsuse saamise menetluste läbiviimisel ning rändajate halduslikku seisundi seadustamise võimalused, kui see on liikmesriigi õigusega ette nähtud;
	o) meetmed, millega edendatakse kolmandate riikide kodanike ja kodakondsuseta isikute poliitilist ja kodanikuosalust;
	p) meetmed, millega tagatakse rändajatele juurdepääs esmatähtsatele teenustele ja õigustele, olenemata nende halduslikust seisundist, sealhulgas keeleõppeprogrammid, tööhõive ja tööotsingute toetamine ning abi inimväärsele eluasemele juurdepääsul;
	q) ülemaailmsed kodanikuhariduse programmid, mille eesmärk on suurendada üldsuse teadlikkust rassismist

ja edendada sotsiaalse ühtekuuluvuse nimel inimõigustealast haridust;

Or. en